

خبرنامه اطلاع رسانی داخلی
دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
ویژه نامه ولادت حضرت فاطمه معصومه (س)

فاطمه الشافعة

يا فاطمه اشفعي لنا في الجنة

حضرت معصومه (س) بانوی کرامت

خاندان کرامت

قطره ای از دریای معرفت زیبایی های عالم خلقت را می توان در سیر معنوی و سیره زندگانی شان درک کرد، هر کدام جلوه ای از جلوات الهی را معرفتند، رب الارباب را بایستی از ارباب جست که چه منظره ای را نشانه است، معبود را باید از عبد صالح شناخت، که چگونه مسیر معرفت را به ره جویان می نمایاند، که در این وادی دلدادگی فرشتگان انسان نما هستند که همه را به زیبایی، سعادت، معرفت، تکامل و... فرا می خوانند، هر کس با گیرندگی و نگاه به درونش متفاوت است: عاشقان به کرشمه ای، گمراهان به اشاره ای، مهرورزان به نگاهی، همه از خوب و بد، دور و نزدیک در خون پر مهر کرمشان به عنایت زمزم جرحه ای از محبت و معرفت مذاق عشقشان را سیراب می کنند. در واقع این جولانگاه معرفت را قلم یارای نگارش و زبان گویای اقیانوس کمال آنان نیست، بلکه نکته چکانی از تطور هستی شان در عالم بشریت را بازگویی می کند؛ تا شاید با شناخت اجمالی این دردانه خلقت، بانوی کرامت که توفیق قرین بودن جوارش را نصیبمان کردند و مهر مقیم به قم را بر پیشانیمان حک نمودند به روح، جسم و معرفت خویش جلایی دهیم، تا زنگارهای گناه و آفات دنیای دنی ما را به غفلت نبرد و دامن جهالت را بر ایمان نگستراند که در فردای قبر و قیامت شرمسار نگاهشان شویم، که گوهر عمر، وامانده از بهره ای عشق و معرفت این خاندان با کرامت چه ملعبه ای مفت بگذشت.

پیشینه زندگانی

آن بانوی با کرامت در اول ذی القعدة ۱۷۳ هجری، در شهر مدینه چشم به جهان گشود. پدر بزرگوارش امام هفتم شیعیان حضرت موسی بن جعفر (ع) و مادر جلیل القدرش نجمه خاتون (س) (مادر امام هشتم، علی بن موسی الرضا (ع)) است. از آن جا که ولادت با سعادت امام رضا (ع) در ۱۴۸ هجری بوده، فاصله سنی بین این دو بزرگوار (ع) ۲۵ سال است، و در فرازی از سخن امام صادق (ع) ولادت چنین دختری را پیش از تولد پدر بزرگوارش، مژده داده بود. از این رو خاندان نبوت (ص) بی صبرانه منتظر طلوع خورشید وجود نازنین حضرت معصومه (س) (مبشره امام صادق (ع)) بودند. به راستی چه روز بزرگی بود آن روزی که چنین اختری پا به عرصه وجود نهاد که قلبها را شفا، دیدگان را بینا، وجود آدمی را لبریز از عشق و به خاندان اهل بیت (ع) صفا می بخشد. اما در این نوشتار، به جایگاه والای آن حضرت که روزنه اتصال این واسطه فیض باشد به اجمال اشاره می شود، که عبارتاند از:

الف) جایگاه آن حضرت (س) در نزد معصومان (ع)

منزلت والای حضرت معصومه (س) نزد همگان از دوست و دشمن، اظهر من الشمس مبرهن و آشکار است و از وجود نازنین ایشان در منابع فرق اسلامی به نیکی نام می برند، و تردید و شبهه ای در مقام رفیع این بانوی بزرگوار اسلام نیست، به گونه ای که جد بزرگوارش امام صادق (ع) سالها پیش از ولادتش در توصیف اهل قم سخن می فرماید و مرحوم شیخ عباس قمی در منتهی الامال از تاریخ قم (ص ۲۱۵) آورده که: «جماعتی از مردم ری خدمت امام صادق (ع) رسیدند و عرض کردند: ما از مردم ری هستیم.

ضریحش بگوییم: «یا فاطمه اشفعی لی فی الجنه فان لک عند الله شأناً من الشأن؛ ای فاطمه، در بهشت از من شفاعت کن، برای این که تو در پیشگاه خداوند مقامی بس والا و ارجمند داری.»

ب) جایگاه علمی و نقل روایت

از دیر زمان در مجامع علمی و کتاب های آسمانی از زنان شایسته به نیکی نام می برند و ثبت آثار علمی و ابتکاری زنان عالمه در همه زمان ها به ویژه دنیای امروز که جایگاه علمی و معرفتی شان را با الهام از دانش روز به سطحی قابل توجه رساندند، که اگر نگوییم هم تراز آقایان ولی باید اقرار کرد کمتر از آثار علمی آقایان نیست، با این پیش فرض، جایگاه علمی حضرت فاطمه معصومه (س) به اندازه ای چشم گیر بود که گاهی مسائل شرعی، معنوی، تاریخی، معرفتی و... از این بزرگوار نقل و روایت می کنند. نقل شده که: روزی جمعی از شیعیان به قصد دیدار حضرت موسی بن جعفر (ع) و پرسیدن چند مسئله از ایشان، به مدینه مشرف شدند. چون امام کاظم (ع) در آن زمان مسافرت بودند، پرسش های خود را به حضرت معصومه (س) که در آن هنگام کودکی بیش نبود تحویل دادند، فردای آن روز برای بار دیگر به منزل امام رفتند، ولی هنوز امام از سفر برنگشته بودند، پس به ناچار پرسش های خود را باز خواستند تا در مسافرت بعدی به محضر امام (ع) برسند، غافل از این که حضرت معصومه (س) جواب پرسش ها را نگاشته بودند. وقتی پاسخ ها را دیدند، بسیار خوشحال شدند پس از سپاس گزاری فراوان، شهر مدینه را ترک کردند. در این هنگام در بین راه با امام کاظم (ع) مواجه شدند، ماجرای خویش را باز گفتند، وقتی امام (ع) پاسخ پرسش ها را مطالعه کردند، سه بار فرمودند: «ابوها فداها؛ پدرش فدایش.» (اعلام النساء، ص ۶۹۲) یکی دیگر از روایاتی که با چند واسطه به حضرت زهرا (س) می رسد این که: «حضرت زهرا (س) فرمودند: آیا سخن رسول خدا را فراموش کرده اید که در روز عید غدیر فرمودند: هر کس من مولا و رهبر اویم علی هم مولا و رهبر اوست، و نیز به علی فرمود: نسبت تو به من همانند نسبت هارون برادر موسی به موسی (ع) است.» (الغدیر، ج ۱، ص ۱۹۷) بدین ترتیب می بینیم که جایگاه علمی و نقل

حضرت فرمودند: مرحبا به برادران ما از اهل قم، آنان عرض کردند که: ما از مردم ری هستیم. دیگر بار حضرت همان جواب را فرمودند. آن جماعت چندبار تکرار کردند و همین جواب را از امام (ع) شنیدند، آن گاه فرمود: همانا از برای حق تعالی حرمی است و آن مکه می باشد، و برای رسول خدا (ص) حرمی است و آن مدینه است، و برای امیر مؤمنان (ع) حرمی است و آن کوفه است، و از برای ما اهل بیت حرمی است و آن شهر قم است.» (همان، ج ۲، ص ۴۳۲ به نقل از همان، ص ۲۱۵) آن حضرت، حرم دخت گرامش حضرت فاطمه معصومه (س) را حرم خاندان رسالت می شناساند، و آن گاه می فرماید: «بانویی از فرزندانم به سوی آن کوچ می کند که نامش فاطمه دختر موسی بن جعفر است و با شفاعت او همه شیعیانم وارد بهشت می شوند.» (منتهی الامال، ج ۲، ص ۴۳۲) شاید هم نامی این بانوی بزرگوار با جدش فاطمه زهرا (س) برای این باشد که در بصیرت، زمان شناسی، علم و عمل، از رقبای زمانه و چه بسا فرا زمانه خویش پیشی گرفتند و دیگر این که آن دو بزرگوار شیعیان روز جزا هستند و از ورود شیعیان و محبان به آتش دوزخ جلوگیری می کنند.

آری، به حضرت معصومه (س) بتول دوم می گویند، چرا که جلوه ای از جلوات و رخ تمام نمای جدش فاطمه زهرا (س) بوده، در کمالات معنوی و طهارت نفس امتیازی ویژه داشت، که هم آوردی در میان اقراش نمی توان جست برای همین برادر بزرگوارش، او را که فاطمه بود، معصومه خواند و فرمود: «مَن زار معصومه بقم کَمَن زارنی؛ کسی که [حضرت] معصومه را در قم زیارت کند، مانند آن است که مرا زیارت کرده است.» و یا این که در زیارت نامه غیر معروفش می خوانیم: «السلام علیک یا فاطمه بنت موسی بن جعفر و حجت و امینه؛ سلام بر تو ای فاطمه دختر موسی بن جعفر و حجت و امین او.» و هم چنین می خوانیم: «السلام علیک ایته الطاهره الحمیده البره الرشیده التقیه الرضیه المرضیه؛ سلام به تو ای بانوی پسندیده، نیک سیرت، رشد یافته، پاک طینت، شایسته و پسندیده.» مقام علم و عرفان این بانوی بزرگوار در زیارت معروفش به ما می آموزاند که در برابر مرقد شریفش با خضوع و خشوع دست بر سینه ادب نهاده و خطاب به

ویژه نامه روز ولادت حضرت فاطمه معصومه (س)

روایت حضرت معصومه (س) بدان سبب که عالمه و محدثه آل طه بود و قدم به جای پای مادرش حضرت فاطمه (س) نهاده همچون او در عرصه علمی، معرفتی، زمان شناسی، بصیرت افزایی و... برای اثبات حق می درخشید. و یا این که با چند واسطه از زهرای مرضیه (س) نقل روایت می کند، که می فرمود: «پیامبر (ص) در شب معراج به بهشت رفت و بر پرده ای در قصر بهشت دید که نوشته شده است: لا اله الا الله، محمداً رسوله، علی ولی القوم؛ معبودی جز خدای یکتا نیست، محمد رسول خدا و علی ولی و رهبر مردم است.» و در پرده درگاه قصر دیگری نوشته شده است: «شیعه علی هم الفائزون؛ شیعیان علی رستگارند.» (بحار الانوار، ج ۶۵، ص ۷۲-۷۷) و نیز با چند واسطه از سلسله فوادم یا فاطمیات از رسول خدا (ص) نقل می کند، که فرمود: «الا من مات علی حب آل محمد مات شهیداً؛ آگاه باشید، کسی که با دوستی آل محمد از دنیا برود، شهید از دنیا رفته است.» (گنجینه دانشمندان، ج ۱، به نقل از عمرغماری شافعی)

ج) جایگاه حضرت معصومه (س) از نگاه امام خمینی (ره)

امام خمینی (ره) که خود میراث دار علمی و معرفتی اجداد مکرمشان بوده، و عشق و دلدادگی ایشان نسبت به اهل بیت (ع) و به ویژه حضرت معصومه (س) زبانزد خاص و عام است و همگان را دعوت به این امر می کرد، چنان که در سخنانی در جمعی از مردم قم به روشنی به این مطلب اشاره می کند و می فرماید: «قم حرم اهل بیت (ع) است، قم مرکز علم است، قم مرکز تقواست، قم مرکز شهادت و شهامت است. از قم علم به جهان صادر شد و می شود، و از قم شهادت به همه جا صادر می شود. قم شهری است که در آن ایمان و علم و تقوا پرورش یافته، و از آن وقتی که قم بوده است، قم از زمان ائمه (ع) مورد توجه اسلام بوده است... علمایی که در قم من ادراک کردم، کسانی بودند که در دنیا نمونه بودند در علم و در تقوا و من امید دارم که ادامه پیدا کند این علم و تقوا... در شهر شما تا زمان ظهور امام زمان (عج)» و در فرازی دیگر عشق وصف ناپذیرش را درباره قم می فرماید: «من هر جا باشم قمی هستم و به قم افتخار می کنم دل من پیش قم است و قمی...» (امام خمینی، صحیفه نور) احترام

خاصه و متواضعانه امام خمینی (ره) به حضرت معصومه (س) به گونه ای بود که با تواضع و خضوع وصف ناپذیری ضریح حضرت را می بوسید و طلب حاجت می کرد و در مدیحه ای «نورین نیرین فاطمه زهرا و فاطمه معصومه (س)» سروده اند و تقدیم به ساحت ملکوتی این دو بانوی بزرگوار اسلام کردند، امام خمینی (ره) در قصیده ای ۴۴ بیتی، که مقام والای حضرت معصومه (س) را با مقام ملکوتی حضرت زهرا (س) را تطبیق کرده که در بخشی می خوانیم:

نور خدا در رسول اکرم (ص) پیدا / کرد تجلی ز وی به حیدر و صفدر
وز وی تابان شد به حضرت زهرا (س) / اینک ظاهر ز دخت موسی بن جعفر
دختر چون ای دو در مشیمه قدرت / نامد و ناید دیگر هماره مقدر
آن یک امواج علم را شد مبدا / وین یک افواج حلم را شده مصدر

آن یک در عالم جلالت کعبه / وین یک در ملک کبریایی مشعر
لم یلدم بسته لب و گرنه بگفتم / دخت خدایند این دو نور مطهر
آن یک خاک مدینه کرده مزین / صفحه قم را نموده این یک انور
خاک قم این کرد از شرافت جنت / آب مدینه نموده آن یک کوثر
عرصه قم غیرت بهشت برین است / بلکه بهشتش یساولی است برابر
زیید اگر خاک قم به عرش کند فخر / شاید گر لوح را بیابد همسر
دیوان امام خمینی، ص ۲۵۳-۲۵۷

